

DE OPINIE VAN ROB BRUNING

'Doe het goed of doe het niet'

Jarenlang hebben honderden en honderden studenten Actuariële Wetenschappen zijn lessen gevolgd. Maar daar komt nu een eind aan, want Rob Bruning is officieel met pensioen. Nou vooruit, nog één jaartje dan als zzp'er. Niettemin tijd om achteruit te kijken en een blik op de toekomst te werpen. Zijn motto's: doe het goed of niet, en alles of niets. "Óf iedereen gaat over naar het nieuwe pensioenstelsel, óf niemand."

Die woensdagochtend is het rond tien uur al gezellig druk in het Grand Café van De Pluk. Geldermalsen koestert zijn gemeenschapscentrum, met onder meer een bibliotheek, theater en talrijke zorgaanbieders, zoals apotheek, huisarts en fysiotherapeut. De vraag of hij hier vaker te vinden zal zijn, beantwoordt de kersverse pensionado Rob Bruning bevestigend. In de theaterzaal van De Pluk (West-Betuwe, met een knipoog naar de lokale fruitteelt) is namelijk ook Lingefilm actief. Een filmhuis dat geheel op vrijwilligers draait en ruimte biedt aan de betere rolprent, inclusief kaskrakers als Oppenheimer.

"Sinds een jaartje ben ik bij het filmhuis actief in de PR. Mijn voornaamste taak is om ervoor te zorgen dat iedere week een nieuwsbrief uitgaat die de aankomende films beschrijft. Zodoende kom ik hier regelmatig dan voorheen."

Sinds oktober vorig jaar is Rob Bruning (december 1956) officieel met pensioen bij de opleiding Actuarium van de Universiteit van Amsterdam (UvA). December 2021 was hij dat al bij zijn grootste werkgever a.s.r. "Ik geef dit collegejaar nog wel het vak dat ik de laatste dertien jaar heb gedoceerd: Financial Accounting in Life Insurance, voor derdejaars studenten die het inleidende vak actuariel rekenen achter de rug hebben. Mijn vak plaatst het actuarium in de context van accounting in de brede zin des woords. De bedoeling is dat de studenten een beetje doorkrijgen waar het allemaal voor bedoeld is. Tot dertien jaar geleden gaf ik Inleiding Actuarium. Ook heb ik nog een tijdje, wat heel leuk was, de eerste beginselen van actuariel rekenen aan fiscaal economen gedoceerd."

In ruim 33 jaar heeft Rob Bruning honderden en honderden studenten Actuariële Wetenschappen zien komen en gaan. Wat is er in al die jaren veranderd en wat vindt hij daarvan? Bruning noemt vijf 'verander-trends'. "In chronologische volgorde, om te beginnen, de feminisering. Actuariële Wetenschappen was aanvankelijk een mannenvak. Toen ik begon, was een handjevol studenten vrouw. Daar is gelukkig meer balans in gekomen."

Waarom 'gelukkig'? Een student is toch een student?

"Ik doe nou een gewaagde uitspraak: vrouwen zijn gemiddeld genomen gemotiveerder, kritischer en actiever in de klas. Als docent kreeg ik daardoor gaandeweg meer feedback. Dat is leuk. Mannen zijn soms in de jaren van hun studie nog wat puberaler."

ROB BRUNING: "SINDS EEN JAARTJE BEN IK BIJ HET FILMHUIS ACTIEF IN DE PR."

Na zijn master Actuariële Wetenschappen is Rob Bruning (67) december 1984 gaan werken bij AMEV, één van de voorlopers van a.s.r. Bij zijn uiteindelijke afscheid van a.s.r., december 2021, was hij er financial riskspecialist. Van oktober 1990 tot oktober 2023 was Bruning docent Actuarial Science aan de Universiteit van Amsterdam (UvA). Daar heeft hij als zpp'er nog een jaartje aan vastgeplakt. Samen met de nu emeritus-hoogleraar professor Henk Wolthuis schreef Bruning in het Nederlands een actueel leerboek.

"Er zijn genoeg anderen die net zoals ik hun maatschappij trouw blijven. Niettemin lijkt zo'n cv inderdaad niet al te spannend. Maar mijn a.s.r.-tijd was heel fijn en heel bewogen, met onder meer veel fusies waaraan je je weer moest aanpassen. Zo is a.s.r. onderdeel geweest van Fortis, dat tijdens de financiële crisis is omgevallen. In één klap verloor je fijne – Belgische – collega's en moesten we onze eigen weg weer zien te vinden. a.s.r. is er wel goed uitgekomen en is nu weer een succesvol bedrijf. Maar het was wél een schok.

Ik werkte voor 10% tot 20% bij de UvA. De toenmalige professor Henk Wolthuis vroeg of ik wilde komen helpen. Eerder was ik er al student-assistent. In die tijd was parttime werken not-done bij mijn werkgever. De hoofddirectie van toen AMEV, het hoogste niveau, moest daar zelfs een besluit over nemen. In mijn geval is dat goedgekeurd omdat ik in mijn 'vrije tijd' ging lesgeven aan de UvA. Daar zag de directie het belang van in."

TOENAME AANTAL STUDENTEN

Als tweede verandering noemt Bruning de toename van het aantal studenten. "In mijn begintijd had ik klasjes van tien, hooguit twintig studenten. Nu praat je over vijftig en soms meer. Daardoor is mijn werk minder persoonlijk en knus geworden. Dat geldt trouwens voor de gehele actuariële gemeenschap, die enorm is gegroeid. De knusheid is er wel van af.

Ten derde is de internationalisering toegenomen. Dat heeft mede die toename van het aantal studenten veroorzaakt. Onze studie bestaat zo langzamerhand nog dankzij buitenlandse studenten. Als je hen weghaalt, komt de opleiding in gevaar. Bij mij op de faculteit bestaat dan ook enige nervositeit over de geluiden over minder buitenlandse studenten. En om bachelors weer in het Nederlands op te leiden. Dat zou zonde zijn. We hebben een zeer goede opleiding, ook voor buitenlandse studenten. Het kan alleen in het Engels. We kunnen niet meer terug."

DE KNUSHEID IS ER WEL VANAF

Wat vind je van die geluiden?

"Op zich vind ik buitenlandse studenten niet verkeerd, integendeel zelfs. Maar dan moet je ook de consequenties daarvan nemen. Als ze geen kamer meer kunnen vinden, als docenten het veel te druk krijgen of, zoals ook gebeurt, in steenkolenengels les moeten geven, dan ben ik ertegen. Doe het goed of doe het niet."

SHEETS

Als belangrijke – vierde – verandering noemt Bruning de automatisering. "Die was er niet of nauwelijks dertig jaar geleden. Toen werkten we als docent nog met sheets op een projector. Nu staan in de onderwijsstoolkit van de UvA massa's tools die je kunt gebruiken, zoals PowerPoint, programma's die de interactie tussen studenten vergroten en natuurlijk het online leerplatform Canvas.

Automatisering is mooi, maar pas zinvol als je deze goed kunt toepassen. Zo werd gestimuleerd om voor studenten filmpjes op te nemen waarin je een onderwerpje uitlegt. Studenten kunnen die filmpjes, van een minuut of vier, dan rustig thuis bekijken. Zo'n filmpje opnemen kost echter gigantisch veel tijd. Je moet dan ook zeker weten dat je het vaker kunt gebruiken. Maar mijn vak is inhoudelijk nog in ontwikkeling en belandt nu min of meer op een eindpunt. Dan moet je telkens je verhaal bijstellen. Dat is onhandig."

ONZE STUDIE BESTAAT ZO LANGZAMERHAND DANKZIJ BUITENLANDSE STUDENTEN

STEEDS FORMELER

Als laatste trend ziet Bruning dat het informele karakter van de universiteit professioneler, maar ook formeler is geworden. "Dertig jaar geleden werd heel weinig voor je geregeld. Als ik een tentamen wilde afnemen, liep ik even bij de secretaresse langs om een zaaltje te reserveren. Nu wordt het allemaal prima voor je geregeld, maar worden de procedures ook strikter. Trouwens, in het begin schreef ik het tentamen nog op papier en typte de secretaresse dat uit. Ik voel me wel oud als ik dit soort dingen vertel."

Is het karakter, de mentaliteit van studenten veranderd, informeler?

"Nee, ik vind de studenten gemiddeld genomen nog steeds prettig in de omgang en beleefd. Niet informeler. Ik denk dat ze tegenwoordig meer 'meneer' tegen me zeggen dan vroeger, omdat ik toen meer casual voor de klas stond. Nu ik op leeftijd ben, heb ik meestal mijn pak aan, zonder stropdas."

Wat is voor jou de belangrijkste ontwikkeling geweest in het vak waarin je lesgeeft?

"De overgang, stap voor stap, van waardering op historische kostprijsbasis naar marktwaardewaardering. Dat zie je ook in de

praktijk, met onder meer Solvency II en IFRS 17, de nieuwe accountingregels."

VROUWEN ZIJN GEMIDDELD GENOMEN GEMOTIVEERDER, KRITISCHER EN ACTIEVER IN DE KLAS

Is het daarmee moeilijker geworden voor de studenten?

"Dat vraag ik me af. We konden vroeger best ingewikkelde sommetjes bedenken op historische kostprijsbasis. De relevantie daarvan ontbreekt nu, dus ga je dat niet meer doen. Natuurlijk willen we weten wat de kern is van de historische kostprijswaardering. Maar we maken geen gekunstelde sommetjes meer. Dat maakt het vak ergens wat makkelijker. Maar conceptueel, de grote lijnen zien, is het vak volwassener geworden. Wat doe je nou eigenlijk precies bij kostprijswaardering en bij accounting op marktwaarde? Iets minder wiskundig en wat meer 'begrijp je wat we aan het doen zijn'. Derdejaars studenten, die de rekentrucjes moeten kennen, hoewel dat nog wel eens tegenvalt, ontdekken hier de relevantie voor de praktijk."

Heb je ook ontwikkelingen betreurd?

"Geen enkele vind ik helemaal verkeerd. Maar soms zitten er negatieve aspecten aan. Neem die overgang naar lesgeven in het Engels, zoals destijds is ingevoerd. Die is niet verkeerd. Maar de universiteit heeft me nooit gevraagd of ik überhaupt wel goed Engels beheers. Bovendien moest ik mijn hele reader vertalen naar het Engels, een hele klus. Nou is mijn Engels gelukkig niet al te beroerd, maar het is wel even wennen, zeker met bepaalde vaktermen.

De formalisering slaat ook wel eens een beetje door. Zo moest ik na twintig jaar lesgeven aan de universiteit plotseling mijn BKO halen, mijn basiskwalificatie onderwijs. Van deze investering heb ik niet het idee dat ik er ook maar iets beter ben door gaan lesgeven. Dat was dus voor de vinkjes. Ik mocht weliswaar een lichte versie doen waarin ik een dossier moest opstellen: evaluaties van studenten erbij pakken, daarop reflecteren en een heleboel vragen beantwoorden. Daar was ik wel enkele weekendjes mee zoet."

Ga je je als pensionado nog bezighouden met het actuariële vak?

"Ik blijf geïnteresseerd. Om betrokken te blijven ben ik gepensioneerd lid geworden van het Koninklijk Actuariel Genootschap. En ik bezoek de bijeenkomsten van de Kring van Gepensioneerde Actuarissen, om voormalige collega's te ontmoeten, maar ook om onderwerpen en discussies te volgen, zoals de nieuwe pensioenregeling, waarover het debat weer helemaal terug is."

Dankzij econometrist Pieter Omtzigt en actuaris Agnes Joseph. Wat vind jij van het pensioenakkoord?

"Ik ga niet voor of tegen zeggen. Ik ben in aanleg ook niet zo snel voor een radicaal standpunt. In het begin vond ik het wél vreemd dat je bestaande opgebouwde rechten juridisch gezien mag omzetten naar de nieuwe regeling. De kritiek daarop van met name professor Hans van Meerten begrijp ik dan ook wel. Ik kom uit de levensverzekeringwereld. Daar zou iets juridisch absoluut niet kunnen. Kom niet aan de bestaande rechten die je hebt ingekocht bij een verzekeraar. Pensioenen vormen echter een andere wereld. Deskundige juristen hebben ernaar gekeken. Een deel zegt dat het wél kan en andere juristen beweren dat het niet mogelijk is. Wie ben ik dan als eenvoudige actuaris om te zeggen dat het al dan niet mag?"

IK VOEL ME WEL OUD ALS IK DIT SOORT DINGEN VERTEL

Het nieuwe pensioenstelsel wordt voor de deelnemer ook onzekerder.

"Ik vind het een sterk punt dat het Nieuw Sociaal Contract dit onder de aandacht brengt. Hoewel Agnes Joseph daarover de laatste tijd wat ongenueanceerde uitspraken doet. Daar moet ze mee oppassen. Het gebeurt wel vaker dat politici problemen platslaan of er karikaturen van maken om hun zaak te bepleiten. Het frame is dat het nieuwe pensioen slechter is. Zo worden termen gebruikt als casinopensioen, wat natuurlijk onzin is. Of het werkelijk slechter is, weet ik niet.

Hoe het ook zij, ik vind wél dat óf iedereen moet overgaan naar het nieuwe stelsel, zoals voorzien in het Pensioenakkoord, óf niemand. Dat vind ik solidair. Het is niet goed als de jongeren moeten overgaan en we ze opscheppen met een onzeker pensioen, en de ouderen mogen blijven genieten van de zekerheid en veiligheid van het oude systeem."

Die formulering impliceert dat het oude stelsel beter is. Maar veel pensioenfondsen hebben jarenlang niet geïndexeerd.

"Daar heb je ook weer een punt. Wat is dus beter: het oude of nieuwe stelsel?"

Stel dat jij mag kiezen.

(wikkend en wegend) "Ik denk dat ik, puur voor mezelf redenerend, bij het oude zou blijven. Lekker toch het gevoel van een vrij zeker pensioen. Maar ik vind het wel conservatief dat ik dit zeg. Het zal met mijn leeftijd te maken hebben. Dit illustreert ook precies dat je niet alsnog medezeggenschap van de individuele deelnemers over invaren moet willen." ■